

Vergaderjaar 2019–2020

28 684

Naar een veiliger samenleving

Nr. 594

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID EN VOOR MINISTER VOOR MILIEU EN WONEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 januari 2020

Hierbij bieden wij uw Kamer het op 7 januari jl. door de politie opgestelde beeld aan van de incidenten die tijdens de jaarwisseling 2019–2020 hebben plaatsgevonden¹ en het rapport van VeiligheidNL Ongevallen met vuurwerk jaarwisseling 2019–2020².

Alvorens hierop nader in te gaan staan wij stil bij de brand in Arnhem, waarbij een vader en zijn zoon zijn overleden en de moeder en dochter zwaargewond raakten. Onze gedachten en medeleven gaan uit naar de familie en vrienden.

De viering van de jaarwisseling is dit jaar wederom gepaard gegaan met een veel te grote hoeveelheid incidenten en letsel. De bijgevoegde rapportages laten dat ook zien. Bovendien gaat de trend de verkeerde kant op. Het aantal geweldsincidenten tegen agenten is in vijf jaar niet zo hoog geweest. Bij deze incidenten is sprake van ontoelaatbaar gedrag van groepen of individuen, waarbij in veel gevallen drank, drugs en groepsdruk een belangrijke negatieve rol spelen. Voor een substantieel gedeelte had dit gedrag te maken met het gebruik van vuurwerk. Ook het aantal incidenten en de behandeling van letsels op de huisartsenpost is dit jaar opnieuw gestegen.

De normen van wat maatschappelijk aanvaardbaar is zijn opnieuw fors overschreden. De jaarwisseling is een traditie waar brandstichting, vernieling, intimidatie of geweld niet bij horen. Geweld tegen hulpverleners is al helemaal uit den boze. Dat betekent dat veel zaken anders moeten. Dit is een maatschappelijk probleem dat alle betrokken partijen samen moeten aanpakken. Wij hebben reeds een beperking van het toegestane consumentenvuurwerk aangekondigd, maar inmiddels is duidelijk dat het bij die beperking niet kan blijven. Zo snel mogelijk zullen

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

² Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

we met burgemeesters, politie en Openbaar Ministerie in gesprek gaan om vast te stellen wat nodig, uitvoerbaar en handhaafbaar is bovenop de maatregelen die we voor de komende jaarwisseling al in gang hadden gezet. Eerdere adviezen van de diensten en het OVV-rapport zullen daarbij een belangrijke leidraad zijn. Daarbij zullen we ons beraden op een versterking van de handhaving als zodanig. We zoeken naar een uitwerking waarbij de veiligheid van hulpverleners en burgers wordt vergroot en tegelijk het feestelijk karakter van de avond behouden blijft.

Cijfers

Het aantal incidenten gerelateerd aan vuurwerk steeg in vergelijking met vorig jaar met 4,3 procent. Het aantal agenten dat geconfronteerd werd met geweld (fysiek en verbaal) nam toe van 82 naar 165. Er zijn tijdens de jaarwisseling 356 aanhoudingen verricht, 34 minder dan het voorgaande jaar (8,7%). In dit cijfer zijn aanhoudingen kort voor de meetperiode 31 december 00:00 en 1 januari 08:00, en de aanhoudingen die daarna plaatsvinden, nog niet meegenomen. Het wel of niet overgaan tot aanhoudingen is daarnaast gebaseerd op operationele keuzes en varieert per type incident. Zo is het aantal aanhoudingen in verband met vernieling juist gestegen.

De incidenten zijn als volgt uitgesplitst.

Incidenten	2018–2019	2019–2020
(Zware) mishandeling/bedreiging	1.663	1.367
Aantasting openbare orde	41	36
Brand/ontploffing	1.495	1.810
Hulpverlening aan instanties	436	373
Vernieling/zaakbeschadiging	1.637	1.798
Vuurwerk	3.129	3.375
Overig ¹	547	576
Totaal	8.948	9.335

¹ Onder de categorie overige vallen de incidenten overlast door jeugd, lokaalvredebreuk en/of belediging.

De politie heeft op 1 januari 2020 in totaal 205 personen bij het Openbaar Ministerie (OM) aangeleverd op verdenking van een misdrijf dat verband houdt met de jaarwisseling. Dit aantal levert een daling op ten opzichte van vorig jaar; toen werden op 1 januari 2019 250 verdachten aangeleverd bij het OM. De meeste feiten betreffen geweld, waarvan 51 keer geweld tegen personen die zich inzetten voor de veiligheid van de samenleving, 73 maal geweld tegen overige personen en 71 maal geweld tegen goederen. In 10 zaken gaat het om andere feiten, zoals vuurwerkzaken.

Elk jaar verzorgt VeiligheidNL direct na de jaarwisseling een rapportage met cijfers over ongevallen met vuurwerk, gebaseerd op informatie van alle Spoedeisende Hulpafdelingen (SEH) van ziekenhuizen en ook aan het onderzoek deelnemende (69%) huisartsenposten (HAP). Deze jaarwisseling zijn 385 slachtoffers met letsel door vuurwerk behandeld op de SEH. Ten opzichte van vorige jaarwisseling is dit een kleine daling van 2.8%. Naar schatting komt het aantal slachtoffers op de HAP uit op 900 (naar schatting 800 in 2018/2019). 51 procent van de vuurwerkslachtoffers was omstander, dit is een stijging van 9 procent. 19 procent van het letsel is veroorzaakt door illegaal vuurwerk. Siervuurwerk was verantwoordelijk voor 55 procent van de letsels. Momenteel werkt VeiligheidNL aan een verdiepende analyse naar het type vuurwerk en soort letsels.

Ten behoeve van een definitief beeld van de afgelopen jaarwisseling zijn aanvullende cijfers nodig van het OM en cijfers over in beslag genomen vuurwerk, over slachtoffers van vuurwerkletsel en schade en over de wijze waarop de brandweer en ambulancezorg hebben geopereerd. Deze zullen komende tijd worden verzameld.

De resultaten daarvan en de verdiepende analyse van VeiligheidNL worden zodra beschikbaar met uw Kamer gedeeld.

Tot slot

Wij hebben de afgelopen jaren verschillende maatregelen tot stand gebracht om het aantal incidenten tijdens de jaarwisseling terug te dringen en geweld tegen hulpverleners te beteugelen. Gemeenten, politie, brandweer, ambulancezorg, Openbaar Ministerie en andere betrokken organisaties hebben veel werk verzet om tot een goede en veilige jaarwisseling te komen.³ Wij hebben grote waardering voor de inzet van iedereen die heeft gewerkt aan de voorbereidingen en tijdens de jaarwisseling. Dat geldt voor professionals, vrijwilligers en de gemeenten. Mede dankzij deze inspanningen was voor velen Oud en Nieuw een goede avond.

De afgelopen jaarwisseling laat echter opnieuw een onacceptabel beeld zien. Er is sprake van een negatieve trend. Deze trend moet worden gekeerd. De jaarwisseling moet voor burgers en hulpverleners weer feestelijk en veilig verlopen.

Wij zullen uw Kamer op korte termijn, maar in ieder geval tijdig vóór aanvang van het krokusreces van eind februari informeren over onze uitgewerkte voornemens op dit gebied.

De Minister van Justitie en Veiligheid,
F.B.J. Grapperhaus

De Minister voor Milieu en Wonen,
S. van Veldhoven-Van der Meer

³ Zie brief 8 juni 2018 (Kamerstuk 28 684, nr. 526) en brief 12 juli 2019 (Kamerstuk 28 684, nr. 577)